

مای دررس

بازگردانی

ابیات زیر را به نثر روان برگردانید.

- ۱- به نام کردگارِ هفت افلاک
  - ۲- زهی گویا ز تو، کام و زبانم
  - ۳- گُل از شوقِ تو خندان در بهار است
  - ۴- گه به دهان، بر زده کف چون صدف
  - ۵- چون بگشایم ز سر مو، شکن
  - ۶- قطرهٔ باران که در افتد به خاک
  - ۷- ابر ز من، حامل سرمایه شد
  - ۸- نعره برآورده، فلک کرده کر
  - ۹- راست به مانند یکی زلزله
- که پیدا کرد آدم از کفی خاک
تویی هم آشکارا، هم نهانم
از آتش رنگ‌های بی‌شمار است
گاه چو تیری که رود بر هدف
ماه ببیند رخ خود را به من
زو بدمد بس گُهر تابناک
باغ ز من صاحب پیرایه شد
دیده سیه کرده، شده زهره در
داده تنش بر تن ساحل، یله

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

واژه‌شناسی

معنی واژگان مشخص شده را بنویسید.

- ۱۰- الهی، فضل خود را یار ما کن
۱۲- زهی گویا ز تو، کام و زبانم
۱۴- غلغله زن، چهره نما، تیزیا
۱۶- باغ ز من صاحب پیرایه شد
۱۸- سهمگنی، نادره جوشنده‌ای
۲۰- وان همه هنگامه دریا بدید
- ۱۱- تویی خلاق هر دانا و نادان
۱۳- فروغ رویت اندازی سوی خاک
۱۵- گفت: درین معرکه، یکتا منم
۱۷- زین نمط آن مست شده از غرور
۱۹- داده تنش بر تن ساحل، یله
۲۱- خواست کران ورطه، قدم درکشد

۲۲- برای هر یک از واژه‌های زیر یک هم خانواده بنویسید.

آ) فروغ: (ب) فراغت: (پ) فضل: (ت) سازش:

۲۳- در متن زیر چند غلط املائی هست؛ درست آنها را بنویسید.

تا کنون به آیات کردگار هفت افلاک، یزدان خلاق، رزاقی که فضلش را روزی ما قرار داده است، اندیشیده‌اید؟ به آن چشمه قلغله زن و تیزیا بنگرید که چه زیباست! به صحرا و گلبن های حامل بوی زیبا نگاه کنید که چه جالب است! هنگامه های دریاها را در ذهن خود مجسم کنید و به این همه زیور و پیرایه های شگفت انگیز توجه کنید. به چه نتیجه ای می رسید؟ شاید یکی از نتایج، رهایی از ورته خودخواهی و رسیدن به ایمان واقعی باشد.

۲۴- روابط معنایی واژگان زیر را بنویسید.

آ) رزاق و خلاق: (ب) زهی و مرحبا: (پ) گل و خار: (ت) تیر و کمان:

تاریخ ادبیات

۲۵- جاهای خالی را با واژه های مناسب پر کنید.

- آ) شعر «به نام کردگار» از کتاب ..... عطار انتخاب شده است.
ب) الهی نامه از آثار .....، شاعر و عارف قرن هفتم است.
پ) الهی نامه در قالب ..... است.
ت) شعر «چشمه و سنگ» در قالب ..... و سروده ..... است.
ث) «داستان های صاحب دلان» به کوشش ..... تهیه شده است.

دانش های ادبی

۲۶- در هر یک از بیت های زیر آرایه ها را مشخص کنید.

- آ) زهی گویا ز تو، کام و زبانم
ب) گل از شوق تو خندان در بهار است
پ) گشت یکی چشمه ز سنگی جدا
ت) چون بدوم، سبزه در آغوش من
ث) ابر ز من، حامل سرمایه شد
ج) راست به مانند یکی زلزله
- تویی هم آشکارا، هم نهانم
از آتش رنگ های بی شمار است
غلغله زن، چهره نما، تیزیا
بوسه زند بر سر و بر دوش من
باغ ز من صاحب پیرایه شد
داده تنش بر تن ساحل، یله

درک مطلب

۲۷- با توجه به هر یک از بیت های زیر مفهوم واژه یا عبارت مشخص شده را بنویسید.

- آ) به نام کردگار هفت افلاک
ب) چو در وقت بهار آبی پدیدار
پ) گفت: درین معرکه، یکتا منم
ت) ابر ز من، حامل سرمایه شد
ث) در بُن این پرده نیلوفری
- که پیدا کرد آدم از کفی خاک
حقیقت، پرده برداری ز رخسار
تاج سر گلبن و صحرا، منم
باغ ز من صاحب پیرایه شد
کیست کند با چو منی همسری؟

۲۸- با توجه به بیت‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

چشمه کوچک چو به آنجا رسید
وان همه هنگامه دریا بدید
خواست کزان ورطه، قدم درکشد
خویشن از حادثه برتر کشد
لیک چنان خیره و خاموش ماند
کز همه شیرین‌سخنی گوش ماند
آ) کدام بیت آرایه حس آمیزی دارد؟ آن را مشخص کنید.
ب) قدم درکشیدن چه مفهومی دارد؟
پ) مفهوم دو بیت اول چیست؟

۲۹- مفهوم هر یک از جملات زیر را بنویسید.

آ) تا روزی خدا تمام نشده، به در خانه دیگری نروم.
ب) تا قدم به بهشت نگذاشته‌ام، از هوای نفس و شیطان غافل نباشم.

دانش‌های زبانی

۳۰- نام اجزای اصلی هر یک از جملات زیر را بنویسید.

آ) کردگار هفت افلاک، انسان را از خاک آفرید.
پ) تویی خلاقِ هر دانا و نادان
ث) گشت یکی چشمه زسنگی جدا
ج) ابرزمن، حامل سرمایه شد
ب) پروردگار فضل خود را یار ما کرد.
ت) گل از شوق تو خندان در بهار است
ج) درین معرکه، یکتا منم

۳۱- در هر یک از بیت‌های زیر، گروه‌های اسمی و هسته هر یک را مشخص کنید.

آ) چشمه کوچک چو به آنجا رسید
وان همه هنگامه دریا بدید
ب) قطره باران که در افتد به خاک
زو بدمد بس گهر تابناک

پاسخ سؤالات امتحانی

- ۱- با نام آفریننده هفت آسمان (جهان هستی) آغاز می‌کنم که حضرت آدم را از مٹی خاک آفرید.
- ۲- چه خوش است که زبان و دهانم از لطف تو گویا شده و تمام آشکار و نهان وجود من تو هستی.
- ۳- گل از شوق دیدار تو در فصل بهار خندان و شکوفا شده و به همین خاطر رنگ‌های بی‌شمار دارد.
- ۴- گاهی به خاطر سرعت مانند صدف دهانش کف‌آلود می‌شد و گاهی مانند تیری بود که به سرعت به سوی هدف می‌رود.
- ۵- وقتی چین و شکن موهایم را باز می‌کنم، ماه چهره خود را در من می‌بیند.
- ۶- قطره بارانی که بر زمین می‌افتد، از آن مروارید درخشانی به وجود می‌آید.
- ۷- ابر سرمایه‌اش را که باران است، از من گرفته است و باغ و زینت و زیبایی‌اش را از من گرفته است.
- ۸- دریا فریاد می‌کشد طوری که با فریادش گوش آسمان را کر کرده بود و از خشم چشمانش سیاه شده بود و همه را از ترس زهره‌ترک می‌کرد.
- ۹- دریا درست مانند زلزله‌ای بود که تنش را بر روی ساحل رها کرده بود.
- ۱۰- فضل: بخشش
- ۱۱- خلاق: بسیار آفریننده
- ۱۲- زهی: شبه جمله تحسین به معنی آفرین، مرحبا، چه خوب، چه خوش
- ۱۳- فروغ: پرتو، نور
- ۱۴- غلغله زن: شور و غوغا کنان
- ۱۵- معرکه: میدان جنگ
- ۱۶- پیرایه: زینت و زیور
- ۱۷- نمط: روش، گونه و طریقه
- ۱۸- سهمگن: مخفف سهمگین: ترسناک
- ۱۹- یله: رها کرده شده، رها
- ۲۰- هنگامه: غوغا، داد و فریاد، شلوغی، جمعیت مردم
- ۲۱- ورطه: زمین پست، مهلکه، هلاکت
- ۲۲- (آ) فروغ: افروغ (ب) فراغت: فارغ
- پ) فضل: فاضل (ت) سازش: سازنده
- ۲۳- فظل < فضل / قلغله < غلغله / هامل < حامل / ورته < ورطه
- ۲۴- (آ) رزاق و خلاق: تناسب (ب) زهی و مرحبا: تضاد (پ) گل و خار: تضاد (ت) تیر و کمان: تناسب

۲۵- آ) الهی نامه

ب) فریدالدین عطار نیشابوری

پ) مثنوی

ت) مثنوی / نیما یوشیج (علی اسفندیاری)

ث) محمّدی اشتهاردی

۲۶- آ) تناسب: کام و زبان / تضاد: آشکارا و نهان / مجاز: کام = مجاز از = دهان

ب) تشخیص: خندان بودن گل / کنایه: خندان بودن گل = کنایه از = شکوفایی

پ) کنایه: چهره نما = کنایه از = خودنمایی کننده - تیز پا = کنایه از = شتابان / تشخیص: چهره‌نمایی و تیز پای چشمه

ت) کنایه: بوسه زدن = کنایه از = عزیز و دوست‌داشتنی شمردن / اضافه

استعاره و تشخیص: آغوش من / تشخیص: بوسه زدن سبزه

ث) استعاره: سرمایه = استعاره از = باران - پیرایه = استعاره از = گل‌ها

و گیاهان / تشخیص: سرمایه‌دار شدن ابر و صاحب پیرایه شدن باغ /

موازنه: هم‌وزنی یک به یک واژه‌های دو مصراع

ج) تشبیه: دریا = مانند = زلزله / اضافه استعاره و تشخیص: تن ساحل،

تن دریا

۲۷- آ) پیدا کرد: آفرید.

ب) پرده‌برداری: نشان دهی.

پ) صحرا: دشت سرسبز

ت) سرمایه: باران / پیرایه: گل‌ها و گیاهان

ث) پرده نیلوفری: آسمان لاجوردی

۲۸- آ) بیت سوم (شیرین سخنی) ب) دوری کردن و دور شدن

پ) دوری از خطر

۲۹- آ) بی‌نیازی از خلق / تکیه به رزاق بودن خدا

ب) دوری از هوای نفس تا آخر عمر

۳۰- آ) کردگار هفت افلاک (نهاد) انسان را (مفعول) آفرید. (فعل)

ب) سه جزئی گذرا به مفعول

پ) پیروردگار (نهاد) فضل خود را (مفعول) یار ما (مسند) کرد. (فعل)

ت) چهار جزئی گذرا به مفعول و مسند

ث) تو (نهاد) خلاق هر دانا و نادان (مسند) بی (هستی) (فعل)

ج) سه جزئی گذرا به مسند

د) گل (نهاد) خندان (مسند) است (فعل) سه جزئی گذرا به مسند

ه) یکی چشمه (نهاد) جدا (مسند) گشت (فعل) سه جزئی گذرا

به مسند

و) یکتا (مسند) من (نهاد) م (هستم) (فعل)

ز) سه جزئی گذرا به مسند

ح) ابر (نهاد) حامل سرمایه (مسند) شد (فعل) سه جزئی گذرا به مسند

۳۱- آ) گروه اوّل: چشمه کوچک / گروه دوم: آن جا / گروه سوم: آن همه

ب) گروه اوّل: قطره باران / گروه دوم: خاک / گروه سوم: او

ج) گروه اوّل: قطره باران / گروه دوم: خاک / گروه سوم: او

د) گروه اوّل: قطره باران / گروه دوم: خاک / گروه سوم: او

ه) گروه چهارم: گهر تابناک

و) گروه چهارم: گهر تابناک

مای دارس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir